

Çukurovalı Karacaoğlan

Category: Kitapcy, Poemalar

написано kitapcy | 24 января, 2025

Çukurovalı Karacaoğlan ÇUKUROVALI KARACAOGLAN

-I-

Çalıp çalıp söylemez mi,
Aşkı gönlünde yüzdüren.
Kimler geldi kimler geçti,
Başına taşlar dizdiren.

Yüreği dönmüş talana,
Tozar dolana dolana,
Yanıp ta Mecnun olana,
Leyla'dır çölü gezdiren.

Bülbülün yangını güle,
Köz erirse döner küle,
Ve Ferhat'a külünk ile
Şirin'dir taşı ezdiren.

Sonsuzluğa kalan ışık,
Sever bir zülfü dolaşık,
Karacaoğlan bir âşık,
Elif'tir türkü düzdüren.

Demir dağda meşin körük,
Yaylalarda Türkmen-Yörük,
Telli cura, atı yüğrük,
Gurbettir candan bezdiren.

Belgrad'dan Türkistan'a,
Tutsak bir can al fistana,
Döker yaşın gülistana,
Yüreğinden kan sızdıran.

Dökülürken lime lime,

Dolandı kalem elime,
Adı Türkçe öz dilime,
Sevdadır bana yazdıran.

Nasıl anlatayım ey âşık seni,
Söyle Karac'oğlan de hele bana.
Yardım et müşküle bırakma beni,
Söyle Karac'oğlan de hele bana.

Osmanlının okumuşu aydını,
Divan şairinin tutmuş kaydını,
Halk ozanlarının neyse aybını,
Söyle Karac'oğlan de hele bana.

Gönülde sevda, elde saz,
Sinede kor, dilde avaz,
Ama yaşadığı yüzyıl, doğumu, ölümü,
Ve memleketi
Tutsak kalmış bilinmezlik içinde.
Nice ozanlar nice Karacaoğlanlar,
Sözlü gelenekte, değişe değişe
Konu olmuş hikâyelere.
Sevdikçe büyütölmüş, büyödükçe sevilmiş;
Kulaktan kulaęa destan olmuş destana.
Efsaneler yüklenmiş şiirlere, türkölere;
Söylendikçe çoğalmış, çoğaldıkça dağılmış.
Dağılmış il il, ölkü ölkü;
Balkanlardan Türkistan'a.
Belgrat neresi, Kırım neresi,
Azerbaycan, Türkmenistan neresi
Söyle Karac'oğlan de hele bana.

On beşinci yüzyıl ya da on altı,
Seven halkın sana bir iltifatı,
On yedinci yüzyıl olmaz mı çatı,
Söyle Karac'oğlan de hele bana.

Bin altı yüz altı açışın desem,

Yetmiş dokuz yılı göçüşün desem,
Hak mı doksan dokuz uçuşun desem,
Söyle Karac'oğlan de hele bana.

Sorarsam boyunu Salur boyu mu,
Feke'de Gökçeli çözmez düğümü,
Aşiretin Varsak Farsak Köyümü,
Söyle Karac'oğlan de hele bana.

Hikâyeyle dolu zor hayatınız,
Halil midir İsmail mi adınız,
Hasan'dan mı türkü türkü tadınız,
Söyle Karac'oğlan de hele bana.

Çilingiroğlu mu Sayıloğlu mu?
Sevdiğin Elif mi uzun boylu mu,
O da senin gibi Varsak soylu mu,
Söyle Karac'oğlan de hele bana.

Bir gönülde dokuz gülü saklamak,
Her birini bir diyarda koklamak,
Nasıl olur bilmem bunu aklamak,
Söyle Karac'oğlan de hele bana.

Her gelin her kızı güzel mi buldun,
Her çeşme başında âşık mı oldun,
Hepsi Elif miydi hasretle doldun,
Söyle Karac'oğlan de hele bana.

Şerife'yle Meryem Karakız Eşe,
Emine Zeliha Zeynep ve Ayşe,
Tamamı bir Elif kâr mı ateşe,
Söyle Karac'oğlan de hele bana.

Rumeli Yozgatlı Van'a ek misin,
Şiirlere budak mısın kök müsün,
Yüzyıllarda farklı yoksa tek misin,
Söyle Karac'oğlan de hele bana.

On yedinci yüzyılın
En büyük lirik saz şairi Karacaoğlan,
Adanalıdır, Çukurovalıdır, Türkmen'dir.
Çok gezer, çok görür, götürülür ilden ile,
Söylenir, oba oba, aşiret aşiret dilden dile.
Anadolu'da, Kırım'da, Türkmenistan'da
Efsaneleşir Balkanlarda, Azerbaycan'da.
Osmanlıdan nasibini alır,
Humus'u, Halep'i, Rakka'yı görür,
Ünü, yürür ha yürür...

Çukurovalı Karacaoğlan,
Gönüllerde doğmuş gönüllerde gömülü;
İhtimal ki:
Bin altı yüz altı Feke Gökçeli doğumlu,
Kara İlyas'ın oğlu.
Anasız babasız kalır küçük yaşta;
Belki yayla inişi belki bir kışta;
Akrabalarıyla Düziçi Farsak köyüne göçer.
Bir ihtimal daha, Tarsus'un yeni sesi,
Doğumu, Kusun bölgesi.
İlk gençliği, bir çobana yamak,
Bey kızı Elif'i sever, yanar tutuşur;
Elif de Karacaoğlan'a...
Zaman zaman iki âşık buluşur.
Fakat bir bey oğlu da ister Elif kızı,
Görüşürmezler artık Karacaoğlan'la,
Başlar ilk ayrılık, ilk sızı.
Andırmazlar adını, gözletmezler yolunu.
İnatçıdır Karacaoğlan, döverler,
Döverler de kırarlar kanadını kolunu.
Obanın kocaları başını bağlamak,
Bir dul kadınla evlendirmek isterler;
Gurbet görünmüştür artık,
Özlemler, isyanlar, arayışlar, alıp gider başını,
Bazen yalnız bazen göçen bir obayla
Dolaşır, yayla yayla, il il, yurt yurt...

Antep, Kırşehir, Erzurum, Tarsus, Mut...
Maraş'ta Zulkadiroğlu Hüsam Bey himayesinde,
İlim alır, geçer sınıfı cura dersinde.
Mızrabı ortak eder yasına,
Yanar da yanar hasret ateşinde;
Uzun yıllar dönemez obasına.
Kozan beyleri el altından haber salıp:
''Dönsün gayri ama Elif'in adını anmasın''
Derler, döner.
İzler uzaktan uzağa sevdiğini, erir;
Ölümden acı gelir,
Tekrar gurbete çıkar, ta ki ölünceye kadar.
Elif'ten başkasını sevmemiştir,
Ve evlenmemiştir.
Yıllar, ah o zalim yıllar...
Yaşlanmıştır artık, elleri titrer, gözleri karanlık,
Gönlü viranlık...
Elif'in mezarı bir tepenin başındadır;
Karşısında bir tepe, tepede mağara,
Girer, bir daha çıkmaz doksan üç yaşında.
Bazen oradan geçen çobanlar türkülerini dinler.
Ya da Hodu yaylasında yatar, bir pınar başında.
Daha nice nice yer derler, sahiplenirler,
Bütün Yörükler-Türkmenler.

Binboğa dağları Kozan yaylası,
Aladağlar, Bolkar Çukurova'sı,
Tutar mı şu zaman sevda mayası,
Söyle Karac'oğlan de hele bana.

-II-

''Karacoğlan der ki kolu kırarım
Nedir yüce dağlar size zararım
Ararsam pınarın gözün ararım
Bulanmış da durulmuşu nideyim''

Diyen Karacaoğlan esin olur,

Nice ozana, nice saire...
Türkülerine türküler katılır,
Şiirleri bestelenip günümüze taşınır
Yerli, yabancı çok kişi tarafından araştırılır;
Hakkında çok sayıda kitap,
Yüzlerce yazı yazılır,
Film yapılır adına.
Eserleri başka dillere çevrilip,
Bilge kişisi kabul edilir Anadolu'nun.
Tarihi süreç içerisinde dağa, tepeye
Adı verilir birçok köye.

‘‘Kula da sevdiğim kula
Kolunu boynuma dola
Sarılalım ince bele
Bülbüller öttüğü zaman

Kaç güzel karşımda durma
Ölürüm kanıma girme
Yüzünü benden çevirme
Yanına vardığım zaman

Yolunu ayırma benden
Gönül vazgeçer mi senden
Meğer can ayrılır tenden
Senden ayrıldığım zaman

Karacaoğlan el duymasın
Yanında engel olmasın
Üç gece sabah olmasın
Sarılıp yattığım zaman’’

Divan Edebiyatınının Halk Edebiyatına
Hükümran olduğu,
Tekke Edebiyatınının hüküm sürdüğü
Devirdir zaman.
Karacaoğlan etkilenmez, kullanmaz aruzu.
Halkın içinde, halkın diliyle öz Türkçe;

Hecenin on birli ve sekizli kalıplarıyla
Koşma, semai ve varsağı türlerinde
Çalar söyler nice gurbet türkülerini, güzellemeleri.

‘‘Kadir Mevlâm senden bir dileğim var
Şu dileğim kabul eyle Yaradan
Dört dilek diledim ziyana gitti
Ağlattığın kulu güldür Yaradan

Kömür gözlüm ne sallanın karşımda
Gündüz hayalimde gece düşümde
Bir güzelin sevdası var başımda
Yâr sevdası çetin olur Yaradan

Nasıl vazgeçeyim şu şirin candan
Adam vazgeçer mi böyle civandan
Ben güzelim diyor kaçıyor benden
O da benim gibi kuldur Yaradan

Karacoğlan der ki: Yakıp yandırma
Şu gönlümü engin göle kondurma
Azrail gönderip canım aldırma
Sevdiğime canım aldır Yaradan’’

Karacaoğlan halkın duyarlılığını çıkarır öne,
Söz sanatlarını da kullanarak,
Süslemelerden, özentilerden uzak;
Bağlı kalır halkın düşüncesine.
Halkın beğenisine uygun, yöresel kültür içinde
Halkın özüne yatkın bir havayı egemen kılar.
Yöresel kelimeleri, yöresel adları kullanır sıkça,
Bir Türkmen dil koruyucusudur açıkça.

‘‘Katar katar olmuş gelen turnalar
Şu halıma şu gönlüme bak benim
Şahan pençe vurdu tüyüm ağarttı
Kanadıma bir ok vurdu berk benim

Gökyüzünde turnam bölüktür bölük

Ayrılık elinden ciğerim delik
Önü muhabbet de sonu ayrılık
Depreştirmen eski yaram çok benim

Gittim gurbet ile geri gelinmez
Kim ölüp de kim kaldığı bilinmez
Ölsem gurbet ilde gözüm yumulmaz
Anam atam bir ağlarım yok benim

Karacaoğlan der ki: Bre erenler
Gidiyorum mamur olsun örenler
Kavim, kardaş konuştuğum yarenler
Sevindirip çıracığım yak benim''

Güney illerinde, Toroslar'da
Aşiretler içinde''Karacaoğlan çığırması''
Kalıplaşmış, türkü söylemek yerine kullanılır.
Çoğunlukla şiirlerinin hammaddesi doğa ve sevgidir,
Gurbet türkülerinin, aşk türkülerinin babasıdır.
Aynı zamanda Varsak Türklerine özgü varsağılar
Türkülerin hasıdır...

''Bre ağalar bre beyler
Ölmeden bir dem sürelim
Gözümüze kara toprak
Dolmadan bir dem sürelim

Amen hey Allahım aman
Ne aman bilir ne zaman
Üstümüzde çayır çemen
Bitmeden bir dem sürelim

Buna felek derler felek
Ne aman bilir ne dilek
Âhir ömrümüze helâk
Etmeden bir dem sürelim

Karacaoğlan der cânân
Güzelim sözüme inan

Bu ayrılık bize heman
Ermeden bir dem sürelim''

Karacaoğlan, çağdaşlarını etkiler,
Etkilenir kendinden sonra gelenler.
Ünü yayılır diyar diyar, taşar sınırları.
Benimser Azerbaycan, Kırım, Türkmenistan.
O kadar ki;
Türkmenistan Gızıletrek'te doğduğu,
Magtımgulından hemen önce yaşadığı,
Anadolu'ya sonradan göçtüğü dillendirilip,
Yazıya dahi geçirilir. Türkmençe söylenir.

''Dinleyelin dağ başında pıganı
Görelin ne diymiş o Leyla Leyla
Uğra yar yanına eyle salamı
Dayım ezberimiz bu Leyla Leyla

Pelek çakmağını eyledi çengel
Men yara giderken bırakmaz engel
Ölürsem, sövdüğüm üstüme sen gel
Gözün yaşı ile yuv Leyla Leyla

Pelek çakmağını üstüme çakdı
Meni bir onolmaz derde bırakdı
Vücudun nehrini otlara yakdı
Yandım atasına suv Leyla Leyla

Garacaoğlan diyir ki sen de heman ol
Huplara garış da sen de tamam ol
Men ölürsem, cınazama imam ol
Gıl gara zülpüne Hüv! Leyla Leyla''

Azerbaycan'da hakkında kitap yazılır,
Türk soylu halkların öz şairi bilinir.
Gedebeyli'de doğdu denilir, sahiplenilir.
Sevgidendir sevgiden
Var sahiplensin Türk yurtları,
İyidir bilinmemekten, iyidir kimsesiz kalmaktan,

Yeğdir unutulmaktan.

‘‘Susayırsan can almağa
Qaytan qaşı qara Sedef
Vurubdur ol kirpiklerin
Bu sineme yara Sedef

Sen benim sohbetim sözüm
Senden ayrı nece dözüm
Xesteyem düşübdür gözüm
Qoynundaki nara Sedef

Men mayılam şirin dile
Ağ üzünde qara tele
Mecnun kimi salıb çöle
Eyleme avara Sedef

Yaxm dosta hiyle qurma
Seyrağıba yaxın durma
İnsaf ele gel qucdurma
Ter qoncam xara Sedef

Sensen dağların ceyrani
Olum gözlerin qurbanı
Çekme Qaracaoğlanı
Tellerinden dara Sedef’’

Susamış gönlü kandıran,
Kara telli züluf müdür.
Karac’oğlan’ı yandıran,
Sedef midir Elif midir?

‘‘İncecikten bir kar yağar
Tozar Elif, Elif diye
Deli gönül abdal olmuş
Gezer Elif Elif diye

Elifin uğru nakışlı
Yavru balaban bakışlı

Yayla çiçeği kokuşlu
Kokar Elif, Elif diye

Elif kaşlarını çatar
Gamzesi sineme batar
Ak elleri kalem tutar
Yazar Elif Elif diye

Evlerinin önü çardak
Elifin elinde bardak
Sanki yeşilbaşlı ördek
Yüzer Elif Elif diye

Karacoğlan eğmelerin
Gönül sevmez değmelerin
İliklenmiş düğmelerin
Çözer Elif Elif diye''

Yaşa Karac'oğlan bin yaşa emi;
Karaya bindiren kaptansız gemi,
Ne kültür beğenir ne de ülkemi,
Bırakmış pınarı sel ile oynar.

Kaşır yaramızı sızımız dinmez,
Oturduğu tahta yapışır inmez;
Anasından aldığı beğenmez,
Bir marifet sayar dil ile oynar.

''Nasıl methedeyim böyle güzeli
Elinde bergüzar gül ile oynar
Elma yanak kiraz dudak diş sedef
İspir ala gözler mil ile oynar

Cennete misaldir göğsünün ağı
Sineme bastın da ateşten dağı
Korkarım ki yad el bekler bu bağı
Bülbül eğlencesi gül ile oynar

İnciden, mercandan beyaz yanağı

Meles gömlek koç yiğidin konağı
Seher vakti ıssız koyma sulağı
Telli yeşil turnam göl ile oynar

Salâvat getirsin cemalin gören
Bakışın turna da sekişin ceran
Uğradığın yeri edersin viran,
Bülbül has bahçede gül ile oynar

Karacoğlan der ki kılayım nazar
Bilezik takmaya kolların çözer
Giyinmiş kuşanmış sallanır gezer
Gümüş kemer ince bel ile oynar''

Değer bir güzele değer bin bir ah,
Pirimiz sen oldun sensin padişah,
Vuslatî sevdadan der miyiz eyvah,
Söyle Karac'oğlan de hele bana.

Osman ÖCAL. Poemalar